

LUOMUKERUU- ALUEET JA TUHKALANNOITUS

23.3.2017, JOENSUU

BIRGITTA PARTANEN
RURALIA-INSTITUUTTI

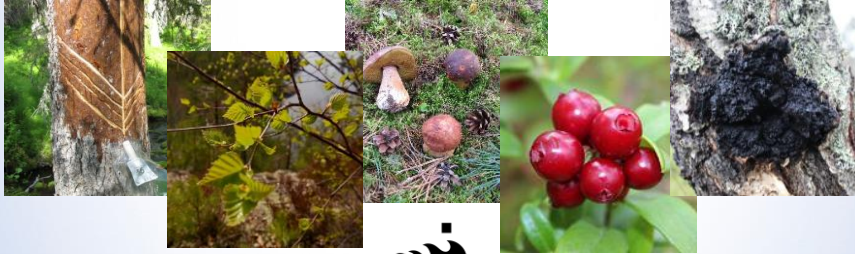
LUOMUMETSISTÄ MONEKSI -TIEDOTUSHANKE 2015 - 2017

- Etelä-Savossa toteutetaan Luomumetsistä moneksi –hanke, jossa tiedotetaan metsien luomusertifiointista ja selvitetään sen merkitystä metsien monikäytön, keruutuotteiden jatkojalostuksen ja matkailun kannalta
- Luodaan alueelle sopivaa toimintamallia keruualueiden selvitykseen ja ylläpitoon
- Toteutus: Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti yhteistyössä Suomen Metsäkeskuksen kanssa
- Rahoitus: Etelä-Savon Ely-keskus Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

LUOMUKERUUTUOTTEET

Luomukeruutuotteisiin kuuluu luonnonvaraiset ja puoliviljellyt marjat (tärkeimpiä), sienet ja yrtit sekä erikoisluonnontuotteet, mm. terva, mahla, pettu, turve, pihka ja luonnon kosmetiikka- ja koristemateriaalit. **Luomua keruutuotteet ovat vain silloin, kun koko ketju on luomuvalvonnassa.**

LUOMUSERTIFIointi ei ESTÄ METSÄNHOITOA

- Kiellettyjä ovat juurikäävän torjunta urealla, kemiallinen heinäntorjunta ja tietyt kemialliset lannoitteet (ne, jotka eivät ole sallittujen listalla) .
- Sallittuja ovat tuhkalannoitus, juurikäävän torjunta harmaaorvakalla sekä luomukasvintuotannossa sallitut lannoitteet (esim. YaraVita Bortrac), maanparannusaineet ja kasvinsuojeluaineet.
- Kielletyillä aineilla käsitellyt **alueet** rajataan pois luomusta siirtymäajaksi
- **Luomusertifiointi ei estä toteuttamasta tarvittavia metsähoitotoimenpiteitä talousmetsässä.**

MAHDOLLISUUDET EDETÄ

- Tilojen liittyminen itse valvontajärjestelmään
 - Luomutilat, metsätilat
- Selvittäjän kokoamat laajat luomukeruualueet
 - Sopimuksellinen toiminta (ns. vanha menetelmä)
- Sopimuksellisuus ei välttämätöntä (ns. uusi menetelmä)

KERUUALUEIDEN LIITTÄMINEN VALVONTAAN

Toimija	Toimijalle asetettavat vaatimukset
MENETELMÄ 1: KOLMANNEN TAHON SELVITYS	
Keruualueen selvittäjä	Hankkii luotettavat tiedot alueen luomukelpoisuudesta Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
MENETELMÄ 2: KOLMANNEN TAHON SELVITYS, SOPIMUKSELLINEN	
Keruualueen selvittäjä	Hankkii luotettavat tiedot alueen luomukelpoisuudesta Laatii sopimukset maanomistajatahojen kanssa Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
MENETELMÄ 3: MAANOMISTAJA LIITTÄÄ OMAN KERUUALUEEN VALVONTAAN	
Maanomistaja/metsätila	Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
Maanomistaja/luomutila	Liittää omistamansa keruualueet olemassa olevaan luomuyksikköön (Ely-keskus)
Keruutuotteiden ostotoiminta	
Keruutuotteiden ostaja	Liittyy elintarvikkeiden valmistuksen valvontajärjestelmään (Evira) Voi ostaa luomumarjaa poimintaehtoihin sitoutuneelta poimijalta
Poimija	Sitoutuu luomupoimintaehtoihin Ei liity valvontajärjestelmään

KUSTANNUKSET

Luomuun hakeutuessa tulee maksuja

- rekisteröinnistä (110,00 €)
- valvontamaksusta, joka koostuu perusmaksusta (113,50 €) ja tarkastusmaksusta (91,00 €/h).
- Jatkossa vuosittainen maksu koostuu pelkästä valvontamaksusta (perusmaksu + aikaperusteinen tarkastusmaksu).
- Järjestelmään voi liittyä milloin vain, kuitenkin vähintään 1 kk ennen tuotteen (esim. koivun mahla) keräämistä.
- Vastaavasti järjestelmästä voi erota milloin vain.

https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/valvonta/luomu-hinta2015_kooste_.pdf

LOMAKKEET

Hakemus luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään liittymiseksi (Luomuvalvontalomake 1):

https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/luomun-lomakkeet/ilmoitus-valvontaan-liittamiseksi_16_fi.pdf

Hakemus luonnonvaraisten kasvien keruualueen liittämiseksi luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään (Täydennyslomake 1 c):

https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/luomun-lomakkeet/ilmoitus-valvontaan_keruu_16_fi.pdf

Ilmoitus keruutuotannon vuosisuunnitelmasta:

https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/luomun-lomakkeet/tiedonhaut/82862_luomuvalvontalomake_13_fi.pdf

Siirtymäajan lyhentäminen (Luomuvalvontalomake 9):

https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/luomu/luomun-lomakkeet/hakemus_3_9_rinnakkaisviljely_siirtymavaiheen-lyhentaminen.pdf

HYVÄT ESIMERKIT JA ONNISTUMISET

- Kamparsin luomutila keruualueen selvittäjänä
<http://proluomu.fi/varsinais-suomeen-ensimmainen-luomumetsa/>
- Yritysten tarpeista syntyneet luomukeruualueet
<https://www.arcticbirch.fi/>
- Yrityksen oma sertifiointi
www.tertinkartano.fi
<http://www.ts.fi/uutiset/talous/3155126/Lahes+kaikki+Suomen+metsat+voit+aisiin+sertifioida+luomukeruualueiksi>
- Teollista talteenottoa, jatkojalostusta ja vientitoimintaa
<http://www.kiantama.fi/yritys/>
- Yhteistyö metsäyhtiön kanssa
www.nordickoivu.fi

ESIMERKKEJÄ ETELÄ-SAVOSTA

MAHLA YM. JUOMAT

- Puuvesien markkinat ovat vahvassa kasvussa
- Suomalaiselle mahlalle on kysyntää markkinoilla
- Luomu on itsestäänselvyys viennissä
- www.mahlaforest.com
- <http://view.24mags.com/mobilev/9712693fa262263826f90d693f677657#/page=23>

HELSINGIN YLIOPISTO

PAKURI JA ERIKOISSIENET

- Pakurikäävän koeviljelystä rohkaisevia tuloksia
- "kantosenituloja" halutaan esimerkiksi lampaankäävästä, koivunkantosienestä, osterivinokkaasta ja lakkakäävästä
- LUKE: Sientenviljely biotalouden toimenpiteenä
- <https://www.luke.fi/projektiit/sievi-paaprojekti/>

HELSINGIN YLIOPISTO

TERTIN KARTANO

- Matkailuyritys sertifioi itse metsänsä luomukeruualueiksi
- Hyödyntää sekä luomukeruu tuotteita tarjoiluissaan että luomun imagoarvoa
- Merkitystä etenkin kv-matkailijoille
- www.tertinkartano.fi

HELSINGIN YLIOPISTO

HÄRKÄNIEMEN TUVAT

- Matkailuyritys, jota ympäröivät metsät luomukeruualueetta
- Luomuretkiä kv-asiakkaille, luomusta lisäarvoa
- Pakurinviljely aloitettu, pohdinnassa mahlan, kuusenkerkkien ym. hyödyntäminen pohdinnassa
- www.harkaniementuvat.fi

HELSINGIN YLIOPISTO

VILLIKKA

- Villikka kerää ja kuivaa luonnonyrtejä omilta luomukeruualueiltaan
- Siirtyminen luomuun kysynnän kautta
- Myös uusia suunnitelmia luomun hyödyntämiseen
- www.villikka.fi

HELSINGIN YLIOPISTO

PUHTAUS, AITOUS, LUOMU, VILLIYS MARKKINAVALTTEJA

SUOMESSA ON SUURI LUOMUKERUUALUE

Suomessa oli v. 2015 lopussa yhteensä

12,2 milj. ha luomukeruualueita.

Se on noin 30% koko maailman luomukeruualasta (<http://www.fibl.org>)

ja noin 40 % Suomen maapinta-alasta! Ala olisi tuplattavissa.

**Meillä on valttinamme ainutlaatuinen puhtaus,
miksi emme kertoisi sitä maailmalle?**

LISÄTIETOJA

Luomumetsistä moneksi –hanke:

Projektipäällikkö Birgitta Partanen, Ruralia-instituutti

birgitta.partanen@helsinki.fi, p. 044 538 2248

Asiantuntija Marja Pulkkinen, Etelä-Savon ELY-keskus

marja.pulkkinen@ely-keskus.fi, p. 029 502 4073

Aluejohtaja Antti Heikkilä, Suomen metsäkeskus

antti.heikkila@metsakeskus.fi, p. 029 432 4602

Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa, LUMOA – hanke ja

Luomusertifiointilla lisäarvoa –selvitys (MMM)

Eija Vuorela, Suomen 4H-liitto, eija.vuorela@4h.fi, 0407151820

Luomuliiton mentorointi Jaana Elo, Luomuliitto

jaana.elo@luomuliitto.fi, puh. 044 222 0879

Miten sertifioida metsä luomukeruualueeksi?

<https://www.youtube.com/watch?v=SxDeXUwVrms>

HELSINGIN YLIOPISTO

TUHKAN KÄYTTÖ METSÄN LUOMUKERUUALUEELLA

Luomussa on sallittu tuhka, joka on peräisin puusta, jota ei ole käsitelty kemiallisesti (esim. kyllästetty) kaadon jälkeen (komission toimeenpanoasetus 889/2008, liite 1)

Huomioitava kansalliseen lannoitevalmistelainsäädäntö:

Käytettäessä on oltava tuoteseloste

Kadmiumin vuosittaista enimmäiskuormitusta ei saa ylittää

Luomussa turpeen, oljen tai muun tuhkan käyttö ei ole sallittu.

Jätelainsäädännöstä huomioitavaa:

Myös maatalan omasta polttolaitoksesta saatu puuntuhkan on jäte,

jonka käyttö omalle pellolle edellyttää kansallisessa

lannoitevalmistelainsäädännössä annettujen laatuvaatimusten

noudattamista (tarkemmin koskien raskasmetalleja).

HELSINGIN YLIOPISTO

TUHKAN KADMIUMPITOISUUS

Metsässä käytettävälle tuhkalle sallitaan 10 kertaa suurempi pitoisuus (25 mg/kg) kadmiumia kuin peltotuhkalle.

Tuhkan keskimääräinen kadmiumin enimmäiskuormitus saa olla metsässä enintään **100 grammaa hehtaarille 60 vuoden ajanjaksona** annettuna.

Kuormitusarviota varten lannoitevalmisteen arvioitu kadmiumpitoisuus tulee olla saatavissa myyjältä ja mainittuna pakkauksen tuoteselosteessa, kuljetusasiakirjassa tai kauppalaskussa.

OMA TUHKA JA JÄTELAINSAADÄNTÖ

Kun tuhka on peräisin oman metsän puusta tai omasta polttolaitoksesta, se ei ole lannoitevalmistelainsäädännön piirissä, koska sitä ei markkinoida vaan se on "omaa".

Jotta tuhka olisi sekä "omaa" että peräisin "luomuyksiköstä" pitäisi sen olla esim. luomukeruualueelta tai vaikkapa vanhojen omenapuiden poltosta. Normaalisti luomussa käytetty tuhka tulee siis luomutuotantojärjestelmän ulkopuolelta.

"Omaa tuhkaa" voi siis laillisesti käyttää sekä lannoitevalmiste- että luomulainsäädännön näkökulmista, mutta sen lisäksi pitää noudattaa myös jätelakia (646/2011), sillä myös maatilán omasta polttolaitoksesta saatu puuntuhkan on jäte, jonka käyttö omalle pellolle edellyttää kansallisessa lannoitevalmistelainsäädännössä annettujen laatuvaatimusten noudattamista.

Oman polttolaitoksen puuntuhkaa käytettäessä tuhka on tutkituttava tuhkan ja varmistatteva, että tuhkan sisältämät raskasmetallimäärät eivät ylitä lakisäädännön vaatimuksia.

ESIMERKKI

Luomutilalla on oma 2,5 MW hakelämpölaitos luomuyksikön ulkopuolella. Laitoksen polttoaineena käytetään ainoastaan metsähaketta.

Vähimmäisvaatimuksena on, että tuhkalle on tuoteselostetta vastaava analyysitodistus, jonka avulla voi osoittaa ympäristöviranomaiselle, että tuhkan ”laatu ja käyttö täyttävät lannoitevalmistelainsäädännön mukaiset vaatimukset”.

Omaa käyttöä ei koske tyyppinimikohtaiset vaatimukset ravinteiden määrän osalta, mutta tuhkan sisältämän haitallisten metallien on alitettava maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 24/11 liitteessä IV asetetut enimmäispitoisuudet. <http://www.finlex.fi/data/normit/37638/11024fi.pdf>

OMAN TUHKAN KÄYTÖN ILMOITUSVELVOLLISUUS

Jos omassa laitoksessa tuotettua tuhkaa levitetään yrityksen omiin metsiin, myös sen käyttöä koskee ilmoitus- ja omavalvontavelvollisuus. Omaa käyttöä ei koske tyyppinimikohtaiset vaatimukset ravinteiden osalta, mutta tuhkan sisältämän haitallisten metallien on alitettava maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 24/11 liitteessä IV asetetut enimmäispitoisuudet.

Tietolähde: <https://www.evira.fi/kasvit/viljely-ja-tuotanto/lannoitevalmisteet/usein-kysyttya/>

OHJEET JA LAINSAÄDÄNTÖ

Yleisohje tuhkien käytöstä on Eviran ohje (12502/02) *Tuhkan käyttö lannoitevalmisteena*.

http://www.evira.fi/files/attachments/fi/kasvit/lannoitevalmisteet/ohjeet/12502_02_tuhkan_kaytto_lannoitevalmisteena.pdf (Huom! Sisältää vanhentunutta tietoa ainakin kadmium-rajoitusten osalta.)

Ohjeistus perustuu MMMn asetuksiin lannoitevalmisteista:

[MMMa 24/11](http://www.finlex.fi/data/normit/37638/11024fi.pdf) <http://www.finlex.fi/data/normit/37638/11024fi.pdf>

5a § ja Liite IV: Kadmiumin enimmäispitoisuudet ja vuosikuormitukset.

Liite 1: tuhkalannoitteiden tyyppinimet

[MMMa 12/12](http://www.finlex.fi/data/normit/39202/12012fi.pdf) <http://www.finlex.fi/data/normit/39202/12012fi.pdf>

5a § : Kuormitusarvio markkinoijalta

Linkit myös asetusten muutoksiin täältä: <https://www.evira.fi/kasvit/viljely-ja-tuotanto/lannoitevalmisteet/lainsaadanto/>

HELSINGIN YLIOPISTO

